

Rådet for psykisk helse

Postadresse: Postboks 817 Sentrum, 0104 Oslo

Besøksadresse: Grensen 13, 0159 Oslo

Tlf 23 10 38 80

post@psykiskhelse.no

Bank: 1609.08.79875

www.psykiskhelse.no

Org.nr. 971524499

Rådets medlemsorganisasjoner: ADHD Norge, Aurora - støtteforening, Bipolarforeningen Norge, FRI - foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold, Hjelpeskilden Norge, Hvirve Ørn, Landsforeningen for Pårørende innen Psykisk helse - LPP, Landsforeningen mot seksuelle overgrep, Mental Helse, Mental Helse Ungdom, Norsk Tourette Forening, ROS - Rådgivning om spiseforstyrrelser, Spiseforstyrrelsesforeningen, WSO - Landsforeningen We Shall Overcome, Voksne for Barn, Kirkens SOS, Stiftelsen CRUX, Norges Røde Kors, Fagforbundet, FO - Fellesorganisasjonen, Norsk Ergoterapeutforbund, Norsk Psykiatrisk forening, Norsk Psykologforening, Norsk Sykepleierforbund, Universitetet i Sørøst-Norge, NTNU - Norges Tekniske Naturvitenskapelige Universitet, Universitetet i Åger, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og Universitetet i Tromsø.

Justiskomiteen

Oslo, 26. januar 2024

Innspill: Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028)

Vi er glade for at regjeringen ønsker å styrke arbeidet mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner med denne opptappingsplanen.

Vold og overgrep i barndommen er en av de største risikofaktorene for å utvikle psykiske lidelser. Som kunnskapsgrunnlag er denne opptappingsplanen en utmerket oppsummering, men som verktøykasse mangler planen konkrete tiltak og økonomiske forpliktelser som vi kan bygge videre på i perioden. Dette er et felt der mange fag er involvert, og derfor må føringene være av en sterkere karakter.

Det er spesielt noen områder vi vil trekke fram:

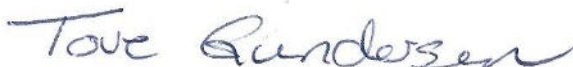
- Det forebyggende arbeidet og beskyttelsen av de minste barna må styrkes, og det er helt avgjørende at støttefunksjonene rundt graviditet og de første leveårene forbedres slik at uhelse og skjevutvikling hos både omsorgspersoner og barn fanges opp så tidlig som mulig. For å hjelpe mennesker i krise må viktige aktører skoles i hvordan og om de skal melde fra om voldsmistanker - og vi trenger et hjelpetilbud og kommunal oppfølging basert på kvalitet og forutsigbarhet over hele landet. Vi og andre aktører som eksempelvis Stine Sofies Stiftelse foreslår en forebyggingspakke med målrettede tiltak for de første «1001 dagene», fra svangerskap til toårs alder.
- Kommunenes ansvar for mange av tjenestene som har en rolle i arbeidet mot vold og overgrep må forplikte dem til handling. Hvis vi skal forebygge og bekjempe vold og overgrep, trenger vi et krav til at alle kommuner har en handlingsplan mot vold og overgrep for å sikre samhandling mellom tjenestene og tilstrekkelig kompetanse i alle ledd. Per i dag er det dårlig oversikt over hvordan den enkelte kommune angriper disse problemstillingene, og ved siste telling hadde under halvparten – altså 40% - en handlingsplan. Vi må ut av siloene og se disse problemene på tvers og under ett både lokalt og nasjonalt hvis vi skal ha mulighet for å avverge og hjelpe.
- Det er manglende handlingskompetanse i tjenesteapparatet og kunnskap om hvordan man i praksis forebygger, avdekker og håndterer saker om vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt. Her foreslår vi videreutvikling av TryggEst for flere målgrupper. Dette er et myndighetsprogram med mål om å forhindre, avdekke og håndtere vold og overgrep mot voksne som i liten grad er i stand til å beskytte seg selv. Mange av tiltakene som utarbeides og etterlyses for denne gruppen er også virksomme for andre målgrupper, og overføringsverdien på tiltakssiden er høy. Bedre systematikk i kommunale rutiner kan bidra til å redusere omfanget av vold og overgrep.

- Alle familier som har opplevd vold må få et kontaktpunkt i hjelpeapparatet. Dette kontaktpunktet skal ha tilstrekkelig kompetanse og tid til å bygge relasjon, handlingskompetanse, kunnskap og praktisk hjelp. For å hindre generasjonsoverføring av vold og repetisjonsvold (reviktimisering), må kunnskap om risikoen være tilgjengelig hos dette kontaktpunktet i tillegg til at denne kunnskapen og bevisstgjøringen bygges inn i helsestasjon, hos skolehelsetjenesten i barnevernet og alle steder som jobber med barn som kan ha vært voldsutsatte. Vi må ikke bli så redde for å stigmatisere at vi ikke tar konkret tak der vi vet at kunnskapen kan gjøre en betydelig forskjell. Kontaktpunktet kan eksempelvis skapes ved å forsterke barnekoordinatorordningen, slik Stine Sofies Stiftelse har foreslått.
- Mange barn tvinges til samvær med voldelige foreldre. Vi trenger et lovverk som bedre beskytter for farefullt og potensielt traumatiserende samvær. Der det er samvær under tilsyn på grunn av vold bør det ved behov være enklere å gi voldsutøver omvendt voldsalarm for å sikre at samvær og kontakt blir begrenset i henhold til intensjon.
- Vi trenger bedre kunnskap om utøverperspektivet i vold og overgrep. Skadelig seksuell atferd oppstår også i forhold mellom barn og søsken, og har her større risiko for å bli gjentatt i andre relasjoner. Når barn utøver vold må de oppleve skreddersøm i behandlingen og bli ivaretatt som et barn med de premisene dette innebærer, noe som krever mer kunnskap.

Det forebyggende arbeidet mot vold og overgrep må styrkes betraktelig og dette er tiltak som bør inngå i en overordnet forebyggingspakke. Når vi vet hvilke enorme ringvirkninger vold og overgrep kan påføre deg i livet og hvor ødeleggende det kan være, er vi forpliktet som samfunn til å gjøre en bedre jobb for å beskytte for risikofaktorer og gjentakelser. Vold i nære relasjoner påførte det norske samfunnet et forventet [samfunnsøkonomisk](#) tap på 92,7 milliarder i 2021, det vil derfor alltid lønne seg å forebygge risiko.

Vi er glade for at regjeringen vil etablere RISK i alle politidistrikt, og vil påpeke at for å få samsvar mellom statsadvokatens ambisjoner og kompetanse og metodikk er dette en utrulling som bør skje umiddelbart. Under utrullingene bør nettovergrep vies ekstra ressurser med oppdatert plan for systematisk kompetansetilførsel.

Rådet for psykisk helse

Tove Gundersen
generalsekretær